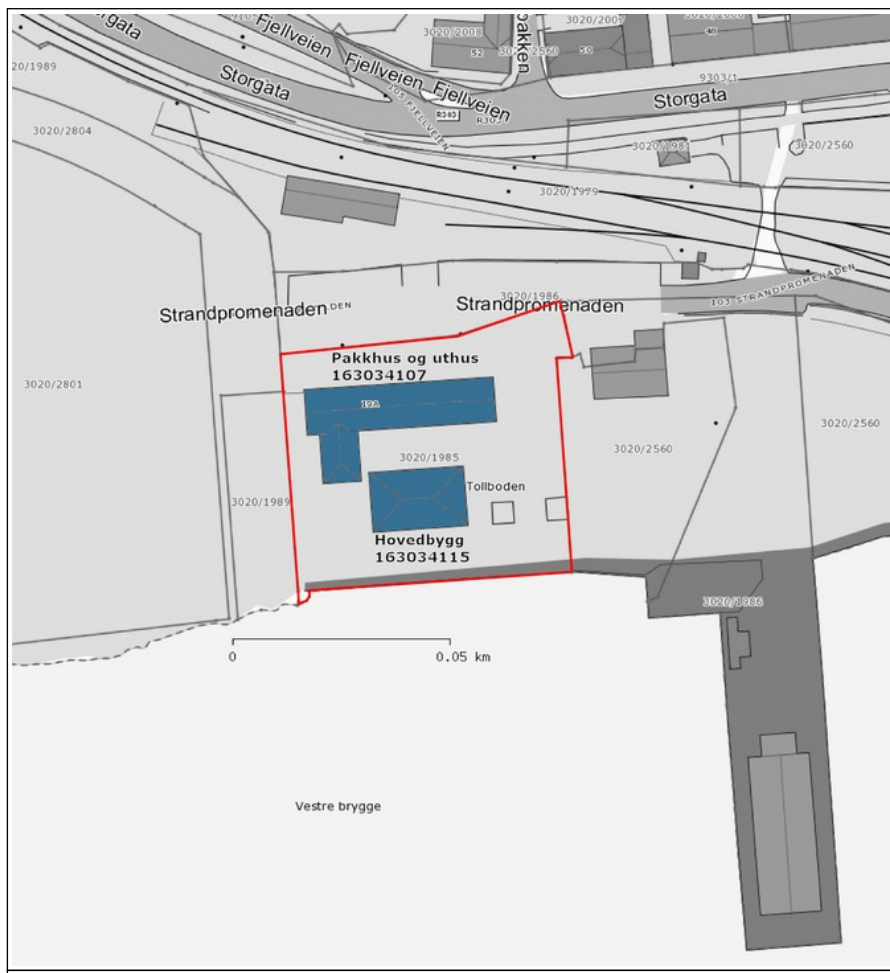

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke: Vestfold
 Kommune: 709/Larvik
 Opprinnelig funksjon: Offentlig forvaltning, tollbod
 Nåværende funksjon: Høgskoleundervisning
 Foreslått vernekategori: Verneklasse 1, fredning
 Totalt antall bygg: 3

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
6607997	Storgata 19 A, hovedbygg	1887 - 1888	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør	163034115	3020/1985
6607999	Storgata 19 A, pakkehus	1887 - 1888	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør	163034107	3020/1985
6607998	Storgata 19 A, uthus(mellombygg)	1887 - 1888	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør	163034107	3020/1985

Vern kompleks

Formål: Verne Larvik tidligere tollbod som et arkitektonisk, arkitekturhistorisk og tollhistorisk viktig ledd i norsk historie og i Larviks bybilde.

Begrunnelse: Tollbodens bygninger fra 1888 utgjør et påkostet signalbygget for sin tid og fremstår som et representativt og vesentlig innslag i Larviks bybilde. Bygningene er verdifulle som enkeltbygninger og spesielt sett i sammenheng med de øvrige som de funksjonelt og miljømessig alltid har hørt sammen med.

Omfang: Hovedbygningens eksteriør og interiør.
 Pakkhusets og uthusets (mellombyggets) eksteriør.

Beskrivelse kulturmiljø

Eiendommen ligger på en fremtredende plass i Larviks havnefront, foran en rekke av betydelige eldre og nyere bygninger langs oversiden av Storgaten. Her er bl.a. Festiviteten, tidligere rådhus, som er under restaurering i 2008. Tollboden ligger på sydsiden av jernbanelinjen som skiller Storgaten fra havneområdet og inngår i et tidligere industri og havnemiljø der industribygninger er revet og fergehavn nylig er flyttet til annen kant av byen. Tollboden inngår i Kommunedelplan Larvik by 2007-2019 som Område B Indre havn. I kommunedelplanen er tollboden markert som bygning med antikvarisk verdi. En internasjonal arkitektkonkurranse skal i følge kommunedelplanen legge premissene for fremtidig regulering. Konkurransen hadde leveringsfrist 25. mai 2008. På brygga langs hovedbygningen var det i 2004 avsatt areal til fremtidig kyststi.

Eiendomshistorikk

Larvik ble kjøpstad i 1671, men fikk allerede i 1633 sin første toll. Beliggenhet ved utløpet av Lågen gjorde byen til et viktig sted for trelast, skipsfart og skipsbygging. Fritzøe Værk drev jernverk der. Det antas at den første tollboden ble bygget i 1660-årene. Tollregnskapet forteller imidlertid at tollboden ble så kostbar for staten at tolleren overtok eiendomsrettene mot delfinansiering. Den gang tilhørte tollerne byens øvre skikt som også gjerne drev egen handel, men tollernes status ble etter hvert omdefinert. Sammenblanding av privat kjøpmannskap og stedlig embete vek langsomt plass for den mer moderne oppfatningen av at embetsverket skal være uavhengig. I 1850 overtok tollvesenet den tidligere presteboligen som var bygget i 1715 (i dag sjøfartsmuseum).

Tomt til ny tollbod ble kjøpt 1885. Den ble kalt Stutteritomt og hadde tidligere rommet byens fengsel. Plasseringen ved jernbanelinje sentralt i havneområdet lå rasjonelt til for kontroll med varetransporten både sjøveis og med jernbanen og for omlastingen mellom de to hovedtransportmidlene. Oppfyllings- og kaiarbeidene var ferdige i 1887 og bygningene under tak. Hele anlegget med tre murbygninger for kontorer, pakkehus og uthus sto helt ferdig i 1890. Det eldre tollbodanlegget ble solgt til Larvik kommune og havnevesen i 1891. I tillegg til bygningene ble det oppført steinkai, med trapp og kran og med jernbanespor til pakkehuset. Det ble dessuten oppført en bølgebryter, omtalt som en Træskjærm innfyldt med Sten, 20 m lang og 4,5 m bred, til beskyttelse av båthavnen. (Storhings Prp. No. 42 1889 og Sth. Med. No. 10 1898). Bølgebryter og brygge ble erstattet av en ny 1934, denne gang 15,35 m lang. (St. med. nr. 10 1936). De er senere fjernet.

Anlegget ble planlagt av overtollbetjent Henrik August Wettlesen (1824-1905) i Larvik, tydeligvis meget detaljert. Han var dessuten ingeniørutdannet, og det later til at han kan ha stått for både beregning av arealbehov og arbeidsoppgavenes organisering gjennom bygningenes planløsninger. Arkitekttegningene ble utført av Larviks stadsingeniør Vessel. (Stortings Prp. No. 1 1887, Hovedpost VIII, s. 15-17. Tidl. antagelser om arkitekt Balthazar Lange stemmer ikke.) Arkitekturen bærer tydelig preg av at den nyoppførte tollboden i Drammen med hovedbygning og veierbod var en betydelig inspirasjonskilde for hovedbygning og pakkehus her. Anleggets tre bygninger ble plassert i U-form med frittliggende hovedbygning og med uthus og pakkehus sammenbygget i vinkel.

Entra Eiendom overtok eiendommen ved opprettelsen av selskapet fra 1. juli 2000.

Tollvesenet flyttet ut av anlegget 2004.

Fra 2004 har Larvik kommune leid hovedbygning og uthus, fra 2005 også pakkehuset, for fremleie til undervisningslokaler for Høgskolen i Vestfold som i hovedsak utdanner førskolelærere her.

Verneverdige bygg

Byggnr: 6607997
GAB nr: 163034115
Navn: Storgata 19 A,
hovedbygg
Oppført: 1887 - 1888

Byggnr: 6607998
GAB nr: 163034107
Navn: Storgata 19 A,
uthus(mellombygg)
Oppført: 1887 - 1888

Byggnr: 6607999
GAB nr: 163034107
Navn: Storgata 19 A,
pakkehus
Oppført: 1887 - 1888

Sett fra sydøst. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Sett fra sydøst. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Sett fra nordvest. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Sett fra øst. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

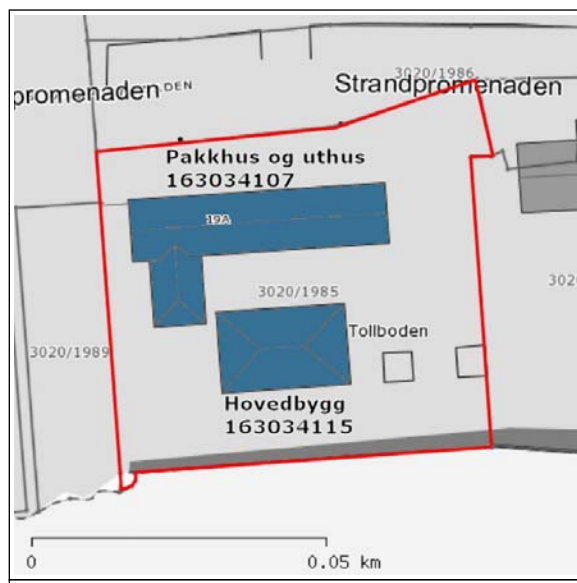
Sett fra sydvest. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Sett fra nordøst. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	ENTRA
GAB nr:	163034115
Gnr/bnr:	3020/1985
Oppført:	1887 - 1888
Byggherre:	Tollvesenet
Arkitekt:	Wessel, stadsing. i Larvik, og overtollbetjent H.A. Wetlesen
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Undervisning/forskning
Bygningsart:	Tollbod
Regulering:	Regulert: Kommunedelplan Larvik by 2007-2019: Offentlige bygninger
Vernestatus:	Annet vern: Registrert som bygning med antikvarisk verdi i kommunedelplan Larvik by 2007-2019, vedtatt 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført i pusset tegl i to etasjer på natursteins sokkel og med lavt valmtak. Underetasjen med pakkehuset er løftet litt opp over bakkeplan. Underetasjens utoverskrånende vegger og pakkehusporter av jern gir sammen med fasadenes kvadermønster inntrykk av soliditet. Bygningen bærer tydelig preg av å være inspirert av den noe eldre tollboden i Drammen, men har et mer gjennomført nyrenessansepreg enn forbildets stilblanding med nyromanske detaljer. Den har dessuten en lignende planløsning med kontorene i 2. etasje organisert rundt en sentral vestibyle, men med gjennomgående noe mindre dimensjoner og med mindre arkitektonisk dekor i interiørene. Bygningen er godt bevart i sin opprinnelige utforming både utvendig og innvendig.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som tollbod med pakkehus, varebehandlingsrom, arkiv og vaktstue i 1. etasje og kontorer i 2. etasje. Tollstedet nedlagt i 2004 og bygningene utleid til Larvik kommune. Fra 2005 fremleiet og tatt i bruk som undervisningslokaler for Høgskolen i Vestfold med forholdsvis få endringer.

Bygningshistorikk

1887	1888	Oppført i utvendig pusset tegl i to etasjer. I 1. et. var fra begynnelsen varebehandlingsrom, ildfast arkiv, vaktstue, pakkehusrom, bryggerhus m.v. I 2. et. var seks kontorværelser, 2 ildfaste rom m.v. Bebygget areal 303,12 kvm. (Storthings Med. No. 10 1898).
1902		Takene reparert og tekket med nye jernplater. (St. medd. nr. 10 1903-1904).
1991		Vinduer trolig utskiftet (isolerglass i 2. et. trolig fra dette år).
2004	2005	Tollvesenet flyttet ut i 2004. Bygningen ble leid ut til Larvik kommune og pusset opp til undervisning for Høgskolen i Vestfold. Taktekking med betongstein skiftet ut med ny. Undervisningsrom og kontorer innredet i pakkehuslokalene i 1. et. Tidligere kontorer i 2. et. oppmalt og innredet til undervisning, kontorer og liten kantine.

Vern

Formål:	Verne Larvik tidligere tollbod som et arkitektonisk, arkitekturhistorisk og tollhistorisk viktig ledd i norsk historie og i Larviks bybilde.
Begrunnelse:	Tollbodens bygninger fra 1888 utgjør et påkostet signalbygganlegg for sin tid og fremstår som et representativt og vesentlig innslag i Larviks bybilde. Bygningene er verdifulle som enkeltbygninger og spesielt sett i sammenheng med de øvrige som de funksjonelt og miljømessig alltid har hørt sammen med. Hovedbygningen er godt bevart i sin opprinnelige utforming både utvendig og innvendig.
Omfang:	Hele hovedbygningen med eksteriør, interiør og opprinnelige konstruksjoner og detaljer.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 0

Interiørnavn: Interiør generelt

Beskrivelse: De tidligere kontorene i 2 etasje har opprinnelige brystpaneler og dører i behold.

Interiørnr: 100a

Interiørnavn: Arkivrom

Beskrivelse: Jerndørene antyder opprinnelig plassering av det ildfaste arkivet i 1. etasje.

Interiørnr: 100b

Interiørnavn: Pakkusetasjen

Beskrivelse: Rommet i 1. etasjes sydvestre hjørne er blitt kontor og har forholdsvis nye platekledninger.

Interiørnr: 100c

Interiørnavn: Pakkusetasjen

Beskrivelse: Det største rommet i sydøstre hjørne.

Interiørnr: 200a

Interiørnavn: Vestibyle

Beskrivelse: Vestibylen midt i 2. etasje med opprinnelige dører, brystpaneler og gulvfliser. Sett mot trappereposet i nord med ur i vinduet.

Interiørnr: 200b

Interiørnavn: Tidl. kontor

Beskrivelse: Midtrommet mot syd er blitt klasserom.

Interiørnr: 200c

Interiørnavn: Tidl. kontor

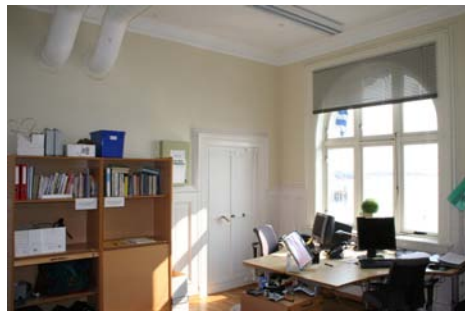
Beskrivelse: Midtrommet mot vest har bevart opprinnelige arkivskap.

Interiørnr: 200d

Interiørnavn: Tidl. kontor

Beskrivelse: Innmurt safe i sydvestre hjørnekontor kan tyde på at tollkassereren har holdt til her.

Interiørnr: 300

Interiørnavn: Loft

Beskrivelse: Loftet er uinnredet.

BYGNING 6607997 Storgata 19 A, hovedbygg

Kompleks 2487001 Storgata 19 A, Larvik

Sett fra nordøst. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Sett fra sydvest. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

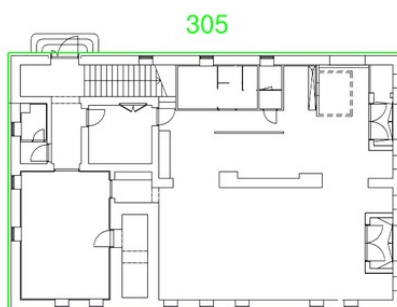
Østfasaden med gamle pakkehusporter og nyere rullestolrampe.

Gårdsfasaden med hovedinngang. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Sydfasaden med gamle jernvinduer i pakkehusetasjen.

TEGNFORKLARING			
	= Leietager-grense		= Tilleggsdel kommunikasjon
	= Felles hoveddel etasje		= Tilleggsdel teknisk
	= felles hoveddel bygning		= ikke målevendig areal

Storgata 19a-Tollboden
1. ETG. PLAN
AREALDISPONERING

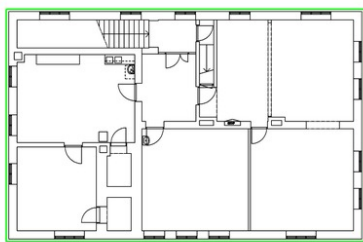
Tegn. nr.	112136-TB-01
Mål	1:200
Dato	05.12.08
Revusert	Revusert
Revusert	Revusert
Revusert	Revusert

Plan 1. etasje. Opphavsrett: Entra.

BYGNING 6607997 Storgata 19 A, hovedbygg

Kompleks 2487001 Storgata 19 A, Larvik

303

TEGNFORKLARING

- Leietager-grense
- Felles hoveddel etasje
- Felles hoveddel bygning
- Tilleggsdel kommunikasjon
- Tilleggsdel teknisk
- Ikke måleverdig areal

Storgata 19a-Tollboden

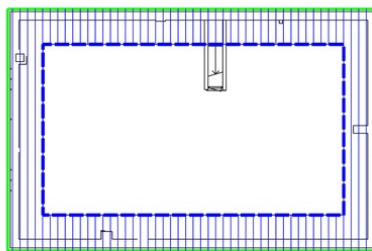
2. ETG. PLAN

AREALDISPONERING

Tegn. nr. 112136-TB-02

Wb	Dato	Index
T. 200	05.12.08	
Rev. 112136	SBK	LHE

173

TEGNFORKLARING

- Leietager-grense
- Felles hoveddel etasje
- Felles hoveddel bygning
- Tilleggsdel kommunikasjon
- Tilleggsdel teknisk
- Ikke måleverdig areal

Storgata 19a-Tollboden

LOFT

AREALDISPONERING

Tegn. nr. 112136-TB-01

Wb	Dato	Index
T. 200	05.12.08	
Rev. 112136	SBK	LHE

Plan 2. etasje. Opphavsrett: Entra.

Plan loft. Opphavsrett: Entra.

Midtrommet mot vest. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

1. etasje.

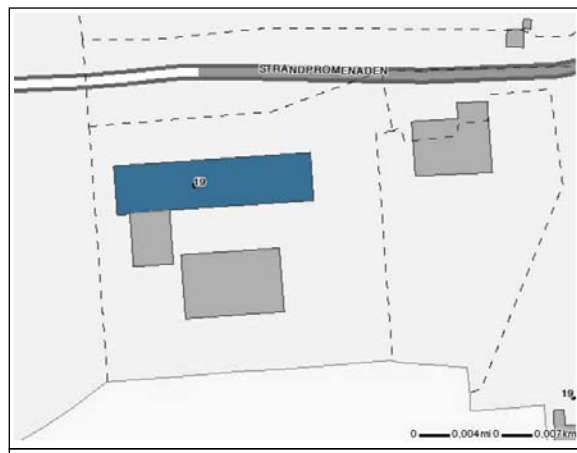
Rom i sydvestre hjørne i 1. etasje. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Rom i sydøstre hjørne i 1. etasje. I bakgr. ny dør innenfor gammel pakkhusport. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	ENTRA
GAB nr:	163034107
Gnr/bnr:	3020/1985
Oppført:	1887 - 1888
Byggherre:	Tollvesenet
Arkitekt:	Wessel, stadsing. i Larvik, og overtollbetjent H.A. Wetlesen
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Tollbod
Regulering:	Regulert: Kommunedelplan Larvik by 2007-2019: Offentlige bygninger
Vernestatus:	Annet vern: Registrert som bygning med antikvarisk verdi i kommunedelplan Larvik by 2007-2019, vedtatt 2006

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført i pusset tegl i en etasje med oppstikkende gavlvegger. Bygningen fullstendig nyinnredet til undervisningslokaler 2004-05 med bibehold av de fleste gamle pakkhusporter i jern.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som pakkhus i meget tidstypisk utforming for bruks- og nyttebygninger under historismen. Veggene oppdelt i felt av lisener og gesims, i gavlveggene av høye lisenebårne arkader, og med tynnere veggflater i feltene. Fullstendig nyinnredet til undervisningslokaler 2004-05.

Bygningshistorikk

1887	1888	Oppført i utvendig pusset tegl i en etasje. Inneholdt fra begynnelsen pakkhusrom og loft med trapp. Bebygget areal 438,92 kvm. (Storthings Med. No. 10 1898). Fra 1930 nevnes også varebehandlingsrom og fra 1955 at dette er med ekspedisjonskontor (St. med. nr. 10 1932 og 1958).
2004	2005	Tollvesenet flyttet ut i 2004. Taktekking med betongstein skiftet ut med ny. Nyere lettvegger fjernet og undervisningsrom og saler innredet i hele 1. etasje og loftsetasjen. Døråpning laget for innvendig forbindelse med uthuset. En gammel pakkhusport ble gjenmurt nå eller tidligere.

Vern

Formål:	Verne Larvik tidligere tollbod som et arkitektonisk, arkitekturhistorisk og tollhistorisk viktig ledd i norsk historie og i Larviks bybilde.
Begrunnelse:	Tollbodens bygninger fra 1888 utgjør et påkostet signalbygganlegg for sin tid og fremstår som et representativt og et vesentlig innslag i Larviks bybilde. Bygningene er verdifulle som enkeltbygninger og spesielt sett i sammenheng med de øvrige som de funksjonelt og miljømessig alltid har hørt sammen med. Pakkhuset er godt bevart i sin opprinnelige utforming utvendig.
Omfang:	Det tidligere pakkhusets eksteriør med bevarte vinduer og pakkhusporter av jern.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 0
Interiørnavn: Interiør generelt
Beskrivelse: Bygningen er fullstendig nyinnredet. Ny hovedinngangsdør t.h. med opprinnelig pakkhusport av jern stående oppslått.

Interiørnr: 200
Interiørnavn: Loft
Beskrivelse: Loftet er bl.a. innredet til en større sal med de gamle trekonstruksjonene synlige.

BYGNING 6607999 Storgata 19 A, pakkhus

Kompleks 2487001 Storgata 19 A, Larvik

Sett fra sydøst. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

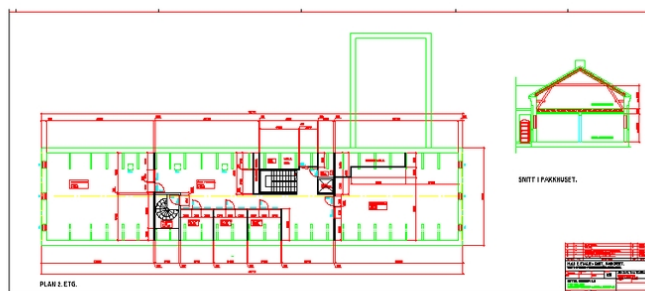
Sett fra nordvest. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

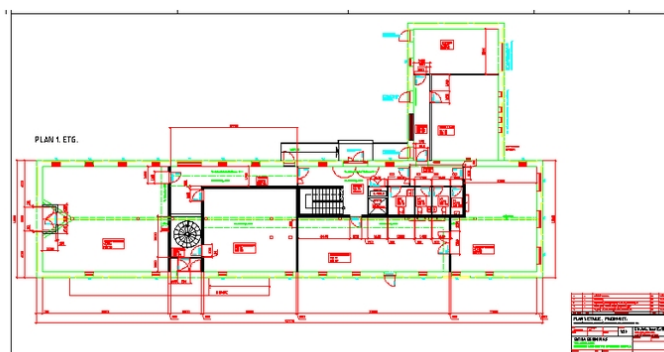
Sett fra nordøst. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Hovedinngang med nyere rullestolrampe. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Plan 2. etasje. Opphavsrett: Entra.

Plan 1. etasje pakkhus og uthus. Opphavsrett: Entra.

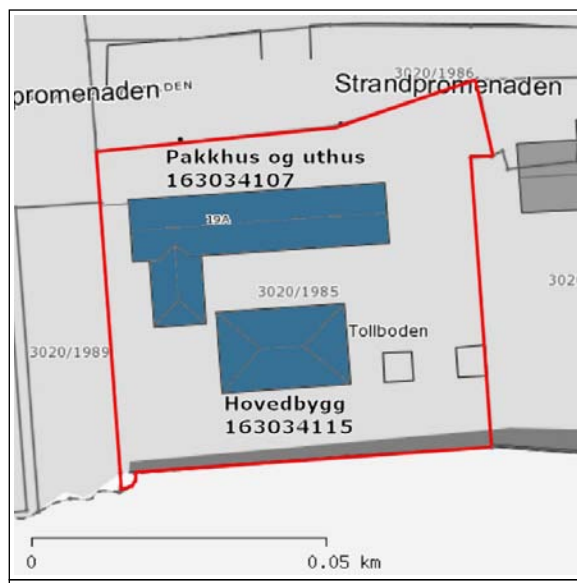
Korridor langs sydveggen i pakkehuset. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Salen i pakkehusloftet. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	ENTRA
GAB nr:	163034107
Gnr/bnr:	3020/1985
Oppført:	1887 - 1888
Byggherre:	Tollvesenet
Arkitekt:	Wessel, stadsing. i Larvik, og overtollbetjent H.A. Wetlesen
Opprinnelig funksjon:	Offentlig forvaltning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Uthus/skjul
Regulering:	Regulert: Kommunedelplan Larvik by 2007-2019: Offentlige bygninger
Vernestatus:	Annet vern: Registrert som bygning med antikvarisk verdi i kommunedelplan Larvik by 2007-2019, vedtatt 2006.

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Oppført i utvendig pusset tegl med valmtak. Sammenbygget i vinkel med pakkehuset.

Sammendrag bygningshistorie

Oppført som uthus i tidstypisk utforming for bruks- og nyttebygninger under historismen. Veggene oppdelt i felt av lisener og gesims med tynnere veggflater i feltene. Østfasaden viser tydelig plassering av tidligere båthus med tofløyet port og små vinduer til privetene. Inneholdt en periode frem til 2004 også en garasje. Tidl. toalett og garasjeareal nyinnredet til rom for varme- og ventilasjonsanlegg 2004-05. I 2000 ble bygningen kåret av Larviks befolkning til byens vakreste bygning.

Bygningshistorikk

1887	1888	Oppført i utvendig pusset tegl i en etasje. Inneholdt fra begynnelsen kull- og vedskur, båttrom og priveter. Bebygget areal 97,22 kvm. (Storhings Prp. No. 10 1898).
1953		Privetene erstattet med vannklosetter (St. meld. nr. 10 1958). Brenselbod ominnredet til garasje med port til gården, muligens ved denne tid.
2004	2005	Tollvesenet flyttet ut i 2004. Takteking med betongstein skiftet ut med ny. Garasjeport gjenmurt. Innredet til fyr- og ventilasjonsrom i midtre del. Døråpning laget for innvendig forbindelse til det tidligere pakkehuset.

Vern

Formål:	Verne Larvik tidligere tollbod som et arkitektonisk, arkitekturhistorisk og tollhistorisk viktig ledd i norsk historie og i Larviks bybilde.
Begrunnelse:	Tollbodens bygninger fra 1888 utgjør et påkostet signalbygganlegg for sin tid og fremstår som et representativt og vesentlig innslag i Larviks bybilde. Bygningene er verdifulle som enkeltbygninger og spesielt sett i sammenheng med de øvrige som de funksjonelt og miljømessig alltid har hørt sammen med. Uthuset er godt bevart i sin opprinnelige utforming utvendig.
Omfang:	Det tidligere uthusets eksteriør.
Vernekategori:	Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 0
Interiørnavn: Interiør generelt
Beskrivelse: Alminnelig uthusinnredning uten spesielle detaljer. Her vises tidligere toalettareal der opprinnelige skillevegger og vegg til tidligere garasje/vedbod er fjernet.

BYGNING 6607998 Storgata 19 A, uthus(mellombygg)

Kompleks 2487001 Storgata 19 A, Larvik

Uthuset sett fra sydvest. Det er større dør til rommet som var båthus. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Sett fra øst. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.

Innsiden av uthusets vestvegg. Foto: J. Chr. Eldal, NIKU 2008.